

մասնաւորութեան թէպէտ օլընան իգա-
մէթեան շարքնա նազիլ օլարագ, Կը-
րան-տիւզէր, մանէթի մէվնուտէսի
վէ բիւնալը սաիթէ իլէ թաամ իլլէ-
միլլէր տիր: Ըսթասիօն իլէ շէհր
Ֆէվզէլատէ սուրէթտէ թէգեթն ի-
տիլիպ, ըսթասիօն իլէ Մայր-եկե-
ղեցի պէնիստէ մութանթան պիր
թագը զաֆէր թէշքիլ իտիլիլ իտի:
Ըսթասիօնտան Մայր-եկեղեցիէ
գատար օլան կիւզարկեան իւզէրին-
տէ մէքէթէպ չօնուղարը սաֆպէս-
թէի թագիմ օլարագ, Իմբէրաթօր
իլէ Իմբէրաթօրիւնն կէշտիքէրի
սըրատա չիշէքէր նէշը իթմիլլէր տիր:
Ագչամ տախի չէնիլքէր իճրա օլուն-
մուշ տուր:

ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԱՐ

Թիւրքի, 11 սեպտ. - Իթալիա Գը-
րալըն մասնաւորութեան օլան Տիւզ. տ/Ա-
օսթանըն Բրէնսէն Լուիլիս նաթօլէն
իլէ իզտիվաճը րէսմի պու կիւն վու-
գու պուլմուշ տուր:

Բօմա, 12 սեպտ. - Պէրլինտէն ա-
լընան մալիմաթա նէզարէն, Իմբէ-
րաթօր վիլհէմ Զոկտմբերին 11 ին-
տէ Բօմասա մուվասէլէթ իտէճէք
տիր:

Փարիս, 12 սեպտ. - Տիւնքի կիւն,
ճիւմալընիթ Բէիսիլնէ հիւրմէթէն,
Շէրպուրկ իմանընտա պիր մուհա-
րէպէի պահիլիթ թագիլիտ իճրա
օլունմուշ տուր:

Թէնէրալ Պուլանթէն Սվէճ մէ-
մալիքիտէ պուլունտուղու թէէմին
օլունտուր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻՇԹԷ ԴԱՅԱՆԹ ԹՈՒՂԹՈՒՆ
ՃԵՎՈՂԱՐԸ

ԴԱՇԱՆԹ ԹՂԹՈՅ
ԲԵՆՈՒԹԻՆ ՈՒ ՀԵՐԹՈՒՄԸ

(6068 ՅԷԴԵԴԵԴ ԴԵԴԵԴԵԴ)

Երեւել թէ Տէր Կաթողիկոսը Խորե-
նացիի Գիրք Գ. գլուխ ե. բուն իմաս-
տին ներհակ իմաստ կընծայէ, որ ե-
թէ գրուածին պէս կարգացուի ու
հասկցուի, բոլորովին մեր համոզումը
կարգարացունէ. այսինքն է, քաղա-
քական դաշնադրութիւն մը Կոստան-
տինոսի եւ Տրքատայ մէջ, որոյ
պայմանները հաւանականաբար պիտի
ըլլային, 1. Հայոց Տէրութիւնը տա-
րեկան հարկ մը տար Հռոմայեցւոց.
2. անոնք ալ իրենց զօրքովը պաշտ-
պանէին Հայաստանը Պարսից դէմ,
Ասիկայ յայտնի կերեւի սըրոյն վըր-
դանիսի, Լուսաւորայ որդւոյն, առ
Կոստանտ կայսր, Մեծ Կոստանտին-
ոսի որդին, գրած նամակէն, որ է
այս. «Յո՛ւշ լիցի քեզ պայման հօրն
քոյ Կոստանտինոսի, որ առ մերում
թագաւորին Տրքատայ (ուր Լուսա-
ւորչի եւ Սեղբեստրոսի անուններ
չեն յիշուիր). եւ մի՛ տացես զաշ-
խարհն քոյ (իմա՛ Հայաստան) Պարսից
անաստուածից. այլ օգնեսցես մեզ
զօրք թագաւորեցուցանել զորդի
Տրքատայ զիոսորով. Կոստանտ կայ-
սեր պատասխանը այս նամակէս ա-
ւելի կը հաստատէ մեր ենթադրու-
թիւնը, վասն զի անոր մէջ ուշադ-
րութեան արժանի հետեւեալ տողե-
րու կը կարգամք. «Ոգոստոս ինքնա-
կալ կայսր Կոստանտոս. Մեծի վըր-
դանիսի եւ այլն. Առաքեցի Ձեզ զօր
յօգնականութիւն եւ հրաման թա-
գաւորեցուցանել ձեզ զիոսորով, զոր-

դի արքային ձերոյ Տրքատայ. որպէս
զի բարեկարգութիւն հաստատեալ,
մեզ ծառայեսցիք հաւատարմու-
թեամբ». Թո՛ղ արդ. ամեն բարեկամ
կամ թշնամի, բայց ողջամիտ եւ հա-
յազէտ անձեր այս թղթակցութիւնը
ուշի ուշով կարդալէն ետեւ, ըսեն
անկեղծաբար թէ Հայոց կողմէն ծա-
ռայութեան զատ, ու Հռոմայեցւոց
կողմէն զօրու օգնականութեան զատ
ուրիշ բան կայ արդեօք անոր մէջ.
Ինչո՞ւ ուրեմն Սրբազնագոյն Կաթո-
ղիկոսը անոր բուն իմաստին ներհակ
իմաստ ընծայելով կը յաւելու գրել
այսպէս, եր. 240, թէ Այս սիրակ-
ցութեան եւ ուրախակցութեան մէ-
ջը տակաւին մէկմէկէ անձամբ եւ
տեղով չի մեկնելով (կարգա՛յ մեկնե-
լով) միաբան եւ միասիրտ հաստա-
տեցին այս դաշնաց թուղթը հոգե-
ւորական եւ քաղաքական իրաց եւ
գիւղական ծոցի գործողութեանց վը-
րայով սահմաններ եւ օրէնքներ դը-
նելով. վասն զի այնտեղ հանդիսաց-
եալ էին գլխաւորապէս երկու բազ-
մարդիւն (աստ մէկ ստորակէտ կը
պակսի) առաքելայաջորդ սրբազան
եւ գերբնտիր հայրապետներ, այսին-
քն ուրբն Սեղբեստրոս (մէկ ստո-
րակէտ կը պակսի) հայրապետն Հռո-
մայ եւ սուրբն Գրիգոր (մէկ ստորա-
կէտ կը պակսի) Հայրապետն մեր.
(միջակէտի տեղ ստորակէտ գնելու է)
եւ երկու աստուածասէր եւ մեծա-
հաւատ թագաւորք, Կոստանտինոս
(կարգա՛յ Կոստանտինոս, ըստ որում
Լատիններէն անուն է եւ ամեն ազգի
մէջ տ կը գրուի) եւ Տրքատայն,
Յանկալի էր ապաքէն որ նորին վե-
հափառութիւնը հաճէր ցոյց տալ թէ
ուստի՞ (ըստ որում գաշնագրի մէջ
այնպիսի բաներ չկան) քաղեր է հո-
գեւորական իրաց վրայ գրուած սահ-
մանները ու օրէնքները, Դարձեալ,
ի՞նչ պատճառաւ Սեղբեստրոսին բազ-
մարդիւն եւ գերբնտիր անկաններ
կընծայէ. Մեր 14 էն աւելի Յոյն եւ
Լատին հին ու նոր եկեղեցական պատ-
մագիրեր կարդացինք, եւ ոչ մէկուն
մէջը այսպիսի փայլուն ածականներ
գտանք. Սեղբեստրոս, արդարեւ,
պարկեշտ եպիսկոպոս մին էր, որ
շատ ծեր Հռոմայ եկեղեցւոյ հովիւ
կարգուելով՝ ամենեւին նշանաւոր
գործ մը չըրաւ. այսպէս է նաեւ Ար-
բա Յիւստին, Գրիստոնէութեան պատ-
մագրի վկայութիւնը, զոր ուղղը
կրնայ հոն կարդալ, Հատոր Ա. եր. 43.
Սրբազան Կաթողիկոսը կը շարու-
նակէ «որոնք յայտնի կերեւին աղա-
տամիտ բանասիրաց առջեւ, երբ որ
առանց կրից կարդալու ըլլան այն
դաշնաց թուղթը՝ (բութի տեղ ստո-
րակէտ վարելու է մեր ուղղագրու-
թեանը համեմատ), որ գրած է Տըր-
քատ թագաւորի ատենադպիրն՝ ըս-
տուգապատմութեամբ Կաթմանգընուս Այս
գրքին վերջը կը տեսնուի՝ եթէ հա-
ւատարիմ գրիչէ օրինակուած ըլլայ
եւ եթէ առանց կողմնակցութեան
տպուած ըլլայ»:

Ճուրադի 237 երեսը կը գրէ Սըր-
բազան Կաթողիկոսը թէ Կոստանտի-
նոս եւ Սեղբեստրոս տուեր են այն
Դաշնաց թուղթը Տրքատին ու Լու-
սաւորչին. արդ. եր. 241 կը գրէ թէ
Ագաթանգեղոս գրեւ է զայն, Այս
կրկին հակասութիւններէն որո՞ն հա-
ւատամք որպէս զի սխալ կարծիք չու-
նենամք, ծուռ մեկնութիւններ չը-
տամք, մեծահաւատ ըլլամք. Կամ
թէ ձանձիկ ամիրայի տպել տուած
դաշնաց գիրը հաւատարիմ գրիչէ
օրինակուած է՝ թէ չէ կամ առանց

կողմնակցութեան տպուած է թէ՛ չէ,
ի՞նչպէս կարեմք այս ընտրութիւնը
ընել. որո՞ւ գիմեմք, որո՞ւ հարցը-
նեմք անոր հաւատարիմ օրինակը ըս-
տանալու համար. մի՞թէ Սրբազան
Կաթողիկոսը իրեն հակա, առաջին
եւ վերջին պարտք չսեպեր թուրքա-
խօսութեամբարողանջ, արարամարմաշ,
գաղղիաբարբառ, միով բանիւ այս բա-
րեւական բանդագուշանքին ջատագո-
վութիւն գրելէն առաջ, անոր անխար-
դախ եւ հայեթէն օրինակը տեղ մը
գտնելու հրատարակել, որպէս զի ա-
մեն ողջամիտ բանասէր անոր հարազա-
տութեանը վրայ վստահելով ընդունէր
անկասկած իբրեւ նախնեաց արժա-
նահաւատ յիշատակարան. մի՞թէ Սըր-
բազան Կաթողիկոսը չգիտէր, որ, ե-
թէ Կոստանտինոս մերայնոց հետ
այսպիսի դաշնք գնելու ըլլար, ա-
տենադպիր ալ ունէր, նոտար ալ,
քարտուղար ալ, ու Ագաթանգեղո-
սին պէտք չունէր. մի՞թէ Սրբազան
Կաթողիկոսը չգիտէր, որ Հռոմայեց-
ւոց գիւնանագրութեան ոճը ծայրա-
գոյն կատարելութեան հասեր էր Օ-
գոստոսի եւ անոր յաջորդաց օրովը.
Եւ այս ոճի գլխաւոր յատկութիւն
ներն էին ճշտութիւն, պարզութիւն,
համառօտութիւն, ինչպէս անոնց այլ
տէրութեանց հետ գրած դաշնաքէն
կը տեսնուի. ընդհակառակն, իրմէ
ջատագովեալը, անաչառաբար խօսե-
լով, ոչ զինարդութիւն է, ոչ քաղա-
քական դաշն, ոչ խաղաղութեան ուխտ,
ոչ առեւտրոյ պայմանագիր, ոչ մար-
դարէութիւն, ոչ պատմութիւն, ոչ
աշխարհագրութիւն, ոչ վկայաբանու-
թիւն, ոչ գուշակութիւն, ոչ յայտ-
նութիւն, ոչ պարզեւագիր, այլ ան-
ճոռնի անդունդ մը, որում մէջ ամե-
նայն բանի կտորներ կան եւ ամենե-
ւին, ամբողջ բան մը չկայ, որում
մեն անուն կը պատշաճի, բայց եւ
ոչ մի անուն սեպակալան:

(ՏԵԼԵԳՐԱԳՐ)

ԹԵԼԵԿՐԱՐ ԶԻՉՎԻԹԼԻԳ

Ճիզվիթ զազէթասըն, մահուտ կոն-
դակա գարչը, հալէա պիր լուղէթ
պիլէ եղաւմանը, վէ հալիլլէ պու-
տանտա, չօղար, օն սէնէտէն պէրու,
անճագ միւրախիթ իտիպ ազգասէրիք
սաթարագ. խալըք ալտաթտըղընը,
վէ հէմ բարապըրընը ալըպ, վէ հէմ
տէ բրօքականտան ճասուպուգ իյ-
լէտիկինի, վէ հաթթա, շու ճիզվիթ-
լիք խրտմէթի իչին, ճիզվիթլէրտէնտէ,
իճթիմալէ նէզարէն, խասսէթէն մա-
ալար վէ բէք չօղ լիւրալար ալտըղը-
նը... տիւշիւնիւպ վէ երեզիւնէ վուր-
տուգտան պաշգա, նիշլէրտէ բէտտ
իտիպ էլլէրինէ ալմատըղլարընտան,
վէ նիշլէր տախի բարչա բարչա ի-
տէրէք աթտըղլարընտան, զազէթա-
սընը հիշ տէկիլ իսէ պիր գաշ նիւս-
իսէ գիւնատէճէ սաթապիլմէքիք ճիզ-
վիթլիկիլլէ, պիր գաշ տէֆա տըր,
Մանգուլմէնէ գարչը հազարէթէ պաշ-
լամըշ տըր, չէօլլէ քի, Մանգուլմէնէ ահ-
մագ իմիլ, վէ ահմագլըրընըն իսպա-
թը տախի, Գեր. Տեղապահ սրբազան
Հայրըն միւհիւրիւնտէ, հալէա, «Արք-
եպիսկոպոս» եազըլը օլմանըպ, ան-
ճագ, «Եպիսկոպոս» եազըլը իքէն,
վէ քէնտիսի տէ, մէքըրը միւհիւրիւ
իսթիւնտէն, միւմալիլլէ Սրբազանա
եպիսկոպոս սրֆաթընը վիւրմիլ իքէն,
Մանգուլմէնէ պուրգաթ իտէճէք
գատար ազլը օլմատըղընտան, վէ
կէօղլէրինէտէ հասէտ վէ դարազ բէր-
տէսի իմիլլէ պուլունտուղունտան, գար-
չը եազըլը իմիլ:

Ճիզվիթ զազէթասըն, Մանգու-
մէնէ գարչը «ահմագլըք» սրֆաթընը
իսթիմալ իթմէքիլլէ, պիր ճիշէթլէ
հազգը վար տըր, չիւնքի, քէնտի
իթիպատը գալիլլէրինէ վէ մէպտէ-
լէրինէ, պու միլլէթի, քէնտի կիպի
ալտաթտըպ հէմ բարապըրընը ալմագլըք,
վէ հէմտէ օլ պապտէ ճիզվիթլէրէ վէ
Բօմա քիլիսէսինէ կիլիլ վէ աշիքեար
խրտմէթ իտէրէք, միւքեաֆաթլարա
վէ մասալարա նայիլ օլմամագլըք...
բէք պիւլիւք ահմագլըք տըր, լաքին,
հէլլէ համտ օլտուն քի, ալապլըք տէ-
կիլ տիր, զիրա, էօլլէ երեզիւնէ էր-
մէնի մասքէսի կէշիլիպ տէ, օն սէ-
նէտէն պէրու միւրապիլիլլէ ալտաթ-
մագլըք, վէ չիմտիտէ Եթիւմլը պա-
պականլըք իճրասընա մէճպուր օլ-
մագլըք, ալապլըք տըր, վատլըք տըր,
էվլէթ, ճիզվիթլիք զազէթասընը
սահիպի, կէրչիլ, էօմիւրիւնտէ սէքիլ
սաթըր պիր չէյ եազմագլըքա գուտ-
րէթի պուլունտանտըր հալտէն, օլտուգ
սէնէտէն պէրու, միլլէթիլիլլէ, պիւն-
լէրնէ պէնտլէրի, վէ նիշլէ նիշլէ մէպտէ
վէ նասիհաթլարընտա խրտմէթ իթմիլ
պուլունտան Մանգուլմէնէ, ահմագլ. սը-
ֆաթը վիւրմէքիլլէ հազգը վար տըր,
չիւնքի, հալէա պու կիւն վէ պու սա-
թաթա գատար, Բօմասա վէ ճիզվիթ-
լէրէ, քէնտիսի կիպի խրտմէթ իտիպ-
տէ, երեզլէրնէ, վէ հայտէ տիմէն էլիմ
պիլլէրնէ լիւրալար գալիլլէպլըք...
մէյտանտէ, վէ էլլիտէ իքէն, պուլուն-
տալիլ գաշըրարագ, Գիւրտլէրտէն ազ
իթաթթըր, Գիւրտլէրտէն ազ թէր-
պիլիէի, վէ Գիւրտլէրտէն ազ ալա-
գը համտէ սահիպի օլան էրմէնիլլէ-
րէ, իրտմէթլէր իթմէքլէ իթիթիար
իլլէտիքտէն պաշգա, քէնտիտէն տա-
խի, այսի խրտմէթի պէքլէմէքտէ, վէ
սիթէմէր իլլմէքտէ՝ տիր:

Տօղրո՛ւ սէջլէ ճիզվիթ զազէթասը,
նէ՞ տէրսին, օն սէնէտէն պէրու, միլ-
լէթիլիլլէն զարարընա չալըշարագ,
ճիզվիթլէրտէն լիւրալարա գալիլլէ-
մագտա՛մսըն, եօգսա տէկիլլիսին,
վէ պու կիւն էլլիտէն կէլլէ, թէք-
միլ միլլէթիլիլլէ, քէնտիսի կիպի Եթիւ-
մլը պիր պապական եաբարագ, բէ-
տէրին կիպի պիւլիւք պիր սէվապտէ
իլլէմէքիլլէ չալըմագտա՛մսըն, եօգ-
սա, տէկիլլիսին:

Էվլէթ, կէ՛լ կէ՛լ, տօղրու սէջլէ ճիզ-
վիթ զազէթասը, պուլունտան էլլի սէ-
նէ մուգատտէմ, Գայսէրիլլէտէն գա-
շըպ Բօմասա կիլիթմիլ օլան, վէ օրա-
տա իւշ սէնէ գալտըրտան, վէ Գա-
թիլք օլարագ քէնտի ճանընը սէլա-
մէթէ չըղարտըրտան պաշգա, պու-
րանա կէլիպտէ, զըրդ սէնէ, սէվապա
կիլմէքլիք զայրէթիլլէ, բասթ կէլտի-
կիլի Գաթիլքիլլէ գանարըմագլըք,
պիւլիւք պիր իլ իլլէմիլ պուլունտան,
վէ հաթթա պիր գաշ տուղլիւնտա
գանարապիլմիլ օլան միլթէվէֆա բէ-
տէրինիլ կիպի, քէնտիսիլ տախի,
եւմէնիպ իշմէնիպ, միլլէթիլիլլէն հէր
պիր սըրընը, հէր պիր տէրտիլիլ, վէ
հէր զայիթ թարաֆընը վէ իլլէթիլի,
հէր իթիլլա իտէն թարաֆա... ա-
տէթա պիր մուլապիլիլլէ խրտմէթի իմ-
րա իտէրէք, վէ պիրին եանընտա
պիրէր զէրօ վազ իլլէնէրէք, խալէր
վիւրմէքտէ միլլիլլէ, եօգսա տէկիլլի-
սինիլ...

Ճիզվիթ զազէթասը, նասըլ քի սէջ-
լէտիք, Գեր. Տեղապահ սրբազան Հայ-
րըն իմպար երբինտէ, Արքեպիսկոպոս
տիւնէճէք երբտէ, սատէճէ եպիսկո-
պոս տէմիլ օլմասընա սէպէպ, պիլլէ,
միւմալիլլէ սրբազանըն միւհիւրիւ-
նիլ կէօսթէրմիլ տիր, հալըլա քի
կէրչի տալլէթսամէլլէրտէ պիր միւհիւր
վազ իտիլլիլ իսէ տէ, հիշ պիր դա-

զէթա, վէ ճիգվիթ զաղէթաւոր տա-
լի, միւհիւր վաղ իթմէ՝ իայ, վէ եա-
լիւնը «միւհիւր» լուղէթի վաղը լա-
թիֆա իյլէմէհիւ, իլլա, իմիւնի եազ-
մը տըր, վէ նաաւը քի Ս. Բ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
տիսի կիպի, եպիսկոպոս տիմէհիւ, Ե.
արքեպիսկոպոս տէմիլ տիւր, Ե. մմա
միւհիւնտէ հալէա Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
միլ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
իթ տիւրմէմիլ իմիլ. անտէ նէ՝ պէյիս
վաւ տըր. տիմէք տիւր քի, ճիգվիթ
զաղէթաւոր, միւհիւր լաւ սրբազան
հայրա, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
գաւաւոր, արքեպիսկոպոս սրբաթիւր
վիւրմէհէճէք օլմալ տըր. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
սու, պուտա ֆէնա պիւր Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
կիւ տիւր.

Ճիգվիթ զաղէթաւորն պաղա պիւր
աղբլլըլըլըն տահա պէյիս իտէլիմ
չէյլէ քի, քէնտիսի, Գ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
պահ սրբազան Հայրա, «հաղէթիւր»
լուղէթի պիւր իսթիմալ իթմէքտէ
իքէն, Մանգուլիս իս, պէրայի թաա-
զիւմ, մէգըիւր լուղէթի իսթիմալ իյ-
լէմէքտէ տէկիլ իմիլ, իմտի, իսպէր
վիւրիւր քի, պիւր քէնտի կիպի միւ-
րայիլիք վէ միւտահիւրիք իտէլէր-
տէն օլմալ տըրմալտան, վէ միւհիւր
լէյ. Ս. Բ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
լէրիւտէն զիւտաւ իլթիֆաթ պէք-
լէնէլէրտէն պուլունմաւորնտան,
անճաղ Բաթրիլէրէ վէ րէսմէն լա-
ղըմ կէլէն րիւթպէտէ պուլունմալա-
րա, մէգըիւր սրբաթիւր վիւրմէքտէիլ.
Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
քի սաթըր ճէվապընա պիւր չայէսթէ
պուլունմաւորն Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
ճիգվիթ զաղէթաւորն իսթիմալ պու-
գաւաւոր չէյ իսթիմալ լուղէթի իսթի-
լէ իթիւտէ կէօրմիւրիւր տիւր, իմտի
պուլունմաւորն պէյլէ, պուլունմալ ֆէ-
տաքաւորըլտան տիսի ճայիլ կէօրմիւր-
ճէկիմիլի պէնա իլէ, մէգըիւր զա-
ղէթաւոր, թէքարէն սիւալ իտէլիլ
քի, պօշ լազըրտըլաւ իսթիմէլ, չու-
մահուտ կոնդակա, նէ՝ տիւնէճէք տիւր,
պէկէնմէքտէ՝ մի տիւր, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
կէ՝ նմէմէքտէ մի տիւր, Գ. Ե. Ե. Ե. Ե.
րազ թայիլիպ իտէպիլէճէք մի տիւր,
Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
տիւնէ գաւաւոր Պապանճուլմ Չաքարի-
պի օլմալ, մահալա գ. օրգուտունաւորն
մը տըր, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
նաաւը քի տիւնէք իսթիմէլ պիւր զաթ
տիւրտի իտիւր, միւթէպէր պիւր զաթ
թաաֆընտան ալմըլ օլտուղու պիւր
մէքթուպտաքի նասիհաթը տիյնէն-
րէք, Գ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
մահուտ կոնդակա գաւաւոր վիւրտիլի
ճէվապըն, եա թէքթէմէսիւնի, վէ եա-
տա ալմէն սուրէթիւնի տէրճ իլէ, ար-
թըք օլ տաղըլաւորն թէօվաթիւր
օլտուղունալ պէնաւէ մէքպուր օլա-
ճաճ մը տըր, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
լիլիւտէ պաղը գաւաւորա, հալէա
միլլէթիմիլիս իսթիմալ չալըլմաղ-
լըլա տէվալ իտէճէք մի տիւր, իլթէ
պուլուն պիւրէ սէյլէմէլ տիւր.

Ճիգվիթ զաղէթաւորն նէգարէն,
պիւր հաւաւ պէ զարաղըլտան նայի,
հաղգանիյնէթի կէօրմէմէքտէ իմի-
չիլ տիւր.

Բէք ալէա, պուլուն սէյլէմէք Գ. Ե.
լայ տըր, լաքիւն, իսպաթըլ նէրէտէ-
տիւր, հասիտիմիլ սէպէպ նէ իմիլ.
Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
լիւտէ պաղը գաւաւորա, հալէա
միլլէթիմիլիս իսթիմալ չալըլմաղ-
լըլա տէվալ իտէճէք մի տիւր, իլթէ
պուլուն պիւրէ սէյլէմէլ տիւր.

Ճիգվիթ զաղէթաւորն նէգարէն,
պիւր հաւաւ պէ զարաղըլտան նայի,
հաղգանիյնէթի կէօրմէմէքտէ իմի-
չիլ տիւր.

տիւր. զիւրա, նէ քէնտիսի սէքիլ սաթըր
պիւր չէյ իսթիմալ լուղէթի իսթի-
լէ իթիւտէ կէօրմիւրիւր տիւր, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
ալտըրապիլիս տիւր, վէ պուտա թա-
աթիւր միւհիւր պիւր պէնտ գալէմէ
ալտըրապիլիս տիւր, վէ պուտա թա-
աթիւր տիւր, ճիգվիթ իլիկիւն միւղայիլ
տիւր, իլթէ կոնդակ մէսէլէսիտէ հէ-
նուղ չիլէկի պուլունմաւորն պիւր իսպաթ
տըր. տիմէք տիւր քի, օլ ճիգվիթ
հասիտիմիլի միւհիւր օլմալ ճիգվիթ
ֆաղիլէթի Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
բարալալ գաղանմիլ օլմալ տըր ան-
լաթտըրմաղ իսթիմէքտէ իս, ան-
տա, ալմէ պիւր քի, տէկիլ քէնտի
մարիֆէթիլէ գաղանմիլ տըր, իլլա
Մանգուլիս, պիւր հաղգարըլ զարա-
ղա գուրպան կիթմէսիլլէ գաղանմիլ
տըր, չէյլէ քի, Մանգուլմէ, միլլէ-
թիմիլ վէ ճէվլէթիմիլ ֆայիտէլի
պիւր նասիհաթըլա, քէնտի վիճաւոր
վէ վաղիֆէսի իլթիլաւորնա, մէրտ-
ճէ, հէր նէվի ֆէտաքաւորըլ կէօ-
ղէ ալտըր հալտէ, քէնտիսի իս, ճէվ-
լէթի վէ միլլէթի քիւլի մաղար-
թաթ տէրքեար օլմալ պիւր ճիգվիթ
իլիկի. . . իճրաւա ճիւրաթ իլլէթի-
կիւտէն, վէ պիլգտէ ճէնալ ու ինսա-
նիկէթիմիլ իլթիլաւորնա, սիւրիւ-
թի իսթիմալ իլլէթիլիմիլտէն. . .
եանի քէնտիսի կիպի իսպիլիկի. . .
գաթան իլթիլաւոր իլթիլաւորիլի-
տէն, վէ մէյտանտէթ թիւրքէ պաղ-
գա պիւր զաղէթա պուլունմաւորն-
տան, միւրայիլիլլէ վէ միւտահիւ-
լիլլէ, ճիգվիթ լաւ տաղըլ, սէր-
պէսթէ չէվիլիպ բարալալ գաղան-
միլ տըր.

Վէ զարաղ լուղէթիւն կէլիւտիւր-
տէ, ճիգվիթ զաղէթաւորն իսպէր
վիւրիւր քի, քէնտիսի գաղըլ զա-
րաղ իսթիմալ իլթիլաւոր թէնէլիլի-
սալա իլթիլաւոր իտէպիլէրտէն օլմա-
լալ, անճաղ նէֆրէթ իսթիլալ իտէ-
լիլ, չիւնքի, իսպիլի Միլլէթ վէ ճէվ-
լէթ օլմալ պիւր ճիգվիթ զաղէթաւոր-
նա, հէմիլլէ նէֆրէթ իլլըրէ պաղ-
մաղըլ, վաղիֆէյի միւղաւորնա-
միլտէն տիւր.

ՀԻՒՄՆԻ ԻՊՐԷԹ

Պալլաւմըլ օլտուղունալ մահուտ կոն-
դակիւն, ճէվապըն տէվալ պալլա-
մաղ իլլըրէ, միւթալաւաւ պալլաւոր-
ղըմըլ պիւր գալ քիթապըլը, հէնուղ
պիթ իլթիլ օլմալ տըրմալտան, պուլուն,
իւտուտիս պիւր նօգթաւոր իլլըրէլիւն,
պէնաւոր միւթալալ իտէլիլմի.

Մէգըիւր կոնդակա օղունտուղու-
նա կէօրէ, Գաթիլիլլէթիլիլ պէյիւն-
տէ տիւրիւն զուհուրա կէլէն պաղը-
լըլալ պիւր գալ քիթապըլը, հէնուղ
պիթ իլթիլ օլմալ տըրմալտան, պուլուն,
իւտուտիս պիւր նօգթաւոր իլլըրէլիւն,
պէնաւոր միւթալալ իտէլիլմի.

Պուլուն օղունտան աւտէմ, եա կիւ-
մէլի, վէ եաթիւտ աղլաւալ տըր, չիւն-
քի, հաստէն զիւտաւ չայանը թէ-
հասիլ վէ թէսաճիւր պիւր լաղըրտը
տըր.

Ճիգվիթ իտէլիլմի չու պիլգէ, պիւր
հիւսնի իպրէթ օլմալ օլմալ վաղա-

աւա, վէ պաղալմ քի, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
հալէն նէսէն իպարէթ տիւր.

Պըրապալմ, թէքիլ իսթիմալ իսթի-
միլլէթիլլէ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
ու իտարէթի միւթալալ իթմէթիւր
նա ալմալլըլալ ալլալ, վէ զաղէթի, վէ
իտաւաւորնա պուլունմալ Բոմա քիլի-
սէսիլիս, պիլլըլալ քէնտի ճէօմալթիւր-
նը ճիգվիլ ու վիգաւէն վէ իտարէնէ
միւթալալ օլմալ տըրմալտան, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
նըլ իլլա կիւլ սէնէ զարֆընտա, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
միլլէթիւնալ զիւտաւ ճէօմալթիլ զալպ
իլլէթիլիլի, հաթիւթա, վէ էն աղըլ պէլ
ալթըր կիւլ սէնէտէն պէրու, պիլլէթի-
ճէ էմէլլէթ, զահմէթիլլէ, վէ ֆէտա-
քաւորըլալ, վէ վալալլէր վէ ֆէսաւ-
լէր իլլէ գանտըրա վէ գաղանալ պիւ-
տիկի եալընըլ Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
ֆէրտէն իպարէթ պուլունմալ Գաթի-
լիլլէթիլիլ պիլլէ իտարէնէ միւթալալ
տիւր օլմալ տըրմալտան, քեալիլլէ հիւ-
միլ թալիթընա կէլիլլէթիլիլ օլտու-
ղու եալընըլ չու ալթըլ սէնէ զար-
ֆընտա, օլտուղ սէնէ, գալլալ, միւ-
րալալ, վէ պէլալալալ չէքմէլիլլէ
մէհալալ օլմալ տըրմալտան իլթիլիլ.
պիլլէ հիւսնի իպրէթ վիլլէթիլիլիլ իւ-
միւթ իլթիլլէթի պուլունմալալ պիւր ա-
վուճ էնալի, միւտալիլ իտարէլիլիլիլ
իլլալ պիւր գըմմըլ, պիւր պիլլէթիլիլ
իլլըրալալալալ կէլիլլէթիլիլ տիւր. վէ
պուլունտա, հէնուղ մէյտանտէ օլտու-
ղու ճիգվիլլէ, քիմէն իլլըրալ իտէմէ-
տիլլէ պաղալ, հալէաւալ իլլէթիլի-
տէ նիֆաղ էսթիլ պուլունմալալ իս-
պէր ալլըմալ տէ տիւր, զիւրա, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
մի սէնէտէն պէրու հիւսնաւորըլ սը-
ֆաթըլալ ալթըլ օլմալ, վէ կալալալալ
սաւըլալ, վէ աղըլալ ճիւրաւալ, քի
իլլէթիլիլիլ տէ վարաղըլալ չէթիլլէթ
վէ սիւնալ սիւնալ միւթալալ եաղըլա-
րաղ օղունտուղունալ օլմալ աֆօրօղ թա-
լիլալ, հէնուղ րէսմիլ պիւր սուրէթալ
վէ ալլէնէն տիւնալ միւթալալ սիւնալ,
քիլիլլէ գանտըրա, աֆօրօղըլալ
չէլիլլէթիլ, անճաղ պիւր վարալալալ
իլլէ իլթիլալալ հալալալ կէլիլլէթիլիլ
օլտուղալալ պաղալ, Միւթիլալալ
նիսթիլիլլէ էն պիւրիւր իտաւալ վէ
արալալալալալ պիլլէ իտալիլ, ֆաթ-
րիլլէթիլ պուլունմալ զաթըլալալ, Բ. Ե.
միլլէթիլիլ թաաֆընտան, պուլուն-
տա պուլունմալալ իլթիլալ օլմալ նը-
ուրալալալալ թալթըլ նէգարէթ վէ
իտարէլիլիլալ պուլունմալալալալալ
տան իպարէթ իլլէն, միւղայիլիլ օլա-
րաղ իսթիլալալ կոնդակալալ, մէգըիւր
նուրալալալալ պաղը գալալալալ տա-
լիլ պէնալ զըլլմըլալ, վէ նաաւը
քի պուլունտա իսպաթ չու տուր քի,
սայիլ պաղը զաթըլալալ պէր թաաֆ
իտէլիլմի, հաթիւթա, ճիգվիթ զաղէթա-
սընըլ սահիլ պիլլէ, զանն իտէլիլ քի,
հէմ մէգըիւր աֆօրօղըլալ րէսմէն վէ
ալլէնէն չէլիլլէթիլիլ, վէ հէմէն միւ-
թէվէթիս նիֆրէթիս Գ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
գալալալալալ ճէնալալալ, Ս. Բ. Ե. Ե. Ե. Ե.
քիլիլլէթիլ տէրունիլալ տէֆն իտիլ-
միլ օլտուղունալ, մէգըիւր քիլիլլէ-
նիլ, ալիլլէ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
գըլլմալալալ, իտաւալ իլլէթիլալ օլ-
տուղըլալալալ, հալէա մէգըիւր քի-
լիլլէթիլ իլլէթիւ աւաղ պալալալալալ-
տա իլթիլալալալ, վէ տիմէքտիլլէ, մէգ-
ըիւր Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
իլլէթիլալ տէվալ իլլէթիլալալալալ.

Իմտի, սորալըլալ չոգ միւհալէ-
մէսի պուլունմալալ քեալալալ չայալալ-
մըլալ վէ քէլլիլ Գաթիլիլլէթիլիլ իլլէթիլ
օլ սէնալ օլունալ իլթիլալալ, վէ միւ-
հալալալ, վէ իտարէնիլ հիւսնի իպրէ-
թիլիլ, պիլլէ Գաթիլիլլէթիլիլալալ մի
ալմալալալ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.

տէ՝ նմի ալմալալալալալ պիւր պէլիլալ
սէնէտէն պէրու, հիլ պիւր վաղըլալալ,
օլ մէթիլալ չէտալ պիւր զըտալիլլէ-
թիլ ս. պէլ պիլլէթիլ վիլլէթիլալ, տէկիլ
ֆաթըլալ պէլ սէնէ, իլլա օլտուղ պէլ
իլլէթիլալ պէլալալ չէթմէլիլ օլմալ,
վէ տէօր, միլլէթիլալ միւրէթիլալ
պուլունմալ պիւր միլլէթիլ, հիւսնի իպ-
րէթ օլմալալալ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
իլլէթիլալալ պիւր նուրալալալ իպա-
րէթ պուլունմալալալ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
միլլէթիլալ զարֆընտա, միւթէմալալ
օլտուղ պէլ սէնէ, գալալալ գալալալալ
գալըլ, րէտէր էվալալալ գալըլ, վէ
գալըլ գոճալալ գալըլ, պիւր պիլլէթիլ
ճանըլալ ալլըրալալալ, պիւր պիլլէթիլ
իտաւալալ չալըլալ վէ ուղըլալալ պիւր
թաղըլմըլ, հիւսնի իպրէթ օլմալալալ
Մաաղալալ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
լէթիլալ, Գաթիլիլլէթիլիլ իտարէ-
նիլ մանէնալ պիւր իտարէ թալիլալ
տա պուլունմալ օլալ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
պուլունմալ իլթիլ տիմէքտիլ քի, մէգ-
ըիւր նիսպէթիլ վէ հիսապալալ, պիւր
պէլ իլլալ սէնէտէ, էն աղըլ, սէքիլ իլլալ
սէնէլլէթ, պիւր պիլլէթիլ կէօղէթիլիլ չը-
գալալալալ չալըլալալալ լաղըլ կէ-
լէթիլ իլթիլ վէ պուլալ, ֆաթիս հաղ-
րէթիլիլալալ գալ ու իլթիլալալալալ,
պալալ մէսէթիլ, վէ սայիլալալ
«հիւսնի իպրէթ» օլմալալ պիւր հալ
իլթիլ, նէ՝ տէրալիլ, Հայալալ, պիլ
պուլուն օղունտուղալ, կիլլէթիլմիլ,
Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.

Նաալ քի սէյլէմէքտէ իտի, պու-
լուն, Մաթպուլալ միւտիլիլլէթիլ
պէլիլալալ թաաֆընտան, կոնդակ
մէսէլալալ տայիլ, արթըլ պուլունտան
պէլալալ եաղըլալալալ, զաղէթա-
լալալ, Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
ձէր նէ գաւալալ իսպէր ալմալալ
իտէքտէ, ումալըլ քի, գալալալ ու
նիլալալալ ճէվլէթիլ, վէ նէգարէթ
մէսէլալալալ, վէ հաթիւթա Բ. Ե. Ե. Ե. Ե.
թիլալալ տալիլ տալալալ տալալալ
ղըլալ օլալալ, կիլլէթիլ, պիլլէթիլ
նիսպէ թալ ու նէլ իտիլիլ օլմալ,
վէ պուլունտան պէլալալ իճրալալալ
ճան ու տիլ, ֆաթիս հաղրէթիլիլ
էմի ու թէնպիլ վէ արալալալալ
թէվիլալալ, Գաթիլիլլէթիլ րալիլլէթիլ
թաաֆընտան, կիլլէ վէ կիւսիլալ
չալըլալալալ պուլունտան մէգըիւր
կոնդակալալ մէնիլլէ վէ թօլիլալալալ-
ալալալ տայիլ պիւր Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
տուրիլի կէօրմէլիլ իլթիլալալալ տա-
լիլ նայիլ օլմալալալ տըր.

Մէրիլլէթիլ ալալալալալ պիւր իսթի-
լալ իտարէթիլ Սէնիլլէթիլ ճէնալալ իլլէ-
թիլալալալ չէթիլալալալ պուլունմալալ օլալ-
րուլալալ օլմալ Ձըրալալ Պաղալալ նի-
գալալալալալ սուրէթիլ տիւր.

(6068 Նիւրբուրգի Գ. Ե. Ե.)

21. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.
իսպալ իտիլլէ զարալալալալ իճրալալ-
ալ միւտիլ իլլէ մէլիլալ իտարէ պէյ-
նիլալ վուղալ կէլլէթիլ իլթիլալ-
ֆըն հալլիլ թիլալալ վէ նապալալ
նէգարէթիլալ տիւր տիւր.

22. Պաղալալալ մալալալալ թէֆ-
թիլ իլթիլ վէ նիլալալալալ թէ-
մալալալ մէվըլ իճրալալ վաղըլալ
նէգարէթ իլլէթիլ, վէ սալ միւհա-
սէպէլիլ թէտղիլ, վէ Պաղալալ
միւթալալալ մալալալալ լաղըլալ վէ
միւթալալալ մալալալալ թէթիլ
իսթիլալալալ պէնալ, վէ լէտէլիլ-
ալալ թիլալալ վէ նապալալ նէգարէ-
թիլ վէ Պաղալալալ մէրքիլ իտարէ-
նիլ իլթիլ իլթիլ Ձըրալալ միւթէթ-
թիլ իլթիլալալ ճիւլալ վէգալիլալալ
տիւր.

23. Միւֆէթթիլէր թարաֆընտան թալէպ վուզուխտէ, Պանգանըն մուհասէպէ տէֆթիլէրի իլէ քեաֆֆէի մուհարրէրաթընը իրաեեե մէմուրլար մէհպուր տըր: Միւֆէթթիլէր լիւզումի թագտիրինտէ վէզնէն վէնագտ մագամընտա մէվճուտ օլան էվրագըն հիսապընա տախի պագապիլիլէր, վէ կիֆաի վաղիֆէէէ իհթիմամ իթմէնէն մէմուրլարը լազըմ կէլէն մահէլէ իշար ու պէեանէ մէհպուր տըրլար:

24. Զըրաաթ Պանգասը իքի սուրէթլէ ագչէ իգըրազ իտէր: Հէր սէնէ ֆաիզ վէ ըհսիւլմալէ մահսուպէն իսապէթ իտէնէք մէպլազ թէսվիյեէ օլընմագ շարթըլա պիւր սէնէտէն 10 սէնէէէ գատար վէ եա ֆաիզլէ ըհսիւլմալի վէ եախօտ եալընը ֆաիզի մուգասաթէն վէ ըհսիւլմալի ինզըզաի վատէտէ թօխտան թէտիյեէ օլընմագ իւզըէ, 3 մահտան 1 սէնէէէ գատար փարա իգըրազ իտէր: Իգըրազ իտիլէն մէպլազ նագտէն թէսվիյեէ իտիլիւր:

25. Զէրաաթ մատաեա ագչէ իգըրազ գաթիլէն մէմուտ տըր:

26. Զըրաաթ Պանգասընտան ագչէ իսթիգըրազ իտէնէք օլան քիմնէ՝ էմվալը զայրըմէնգուլէսիլէ թէէմիլը տէյն իթմէկէ մէհպուր տըր: չէօլլէ քի, ագարը սըրֆ միւլը վէ եախօտ մուգաթալը վագֆի եէրէրտէն իսէմաթ թէրհիլ, վէ արագիլի էմիլիյեէ վէ եախօտ թախսիսաթ գապիլիլէնտէն օլան արագիլի մէվգուֆէտէն իսէ վէֆաէն ֆէրազ իլէ թէէմիլը տէյն իլլէր, վէ վատէսի հուլուլիտէ էտաի տէյն իթմէտիլի թագտիրտէ, օլ ագարը արհէրէ ֆիրուլթ վէ եախօտ ֆէրազ իլէ էսմանընտան տէյնիլէ էտա իթմէթ իւզըէ Պանգա միւտիրի նի վէքեալթը տէվրիյեէ իլէ թէվքիլ իտէր: զէրաաթ օլուպ տա էմվալը զայրը մէնգուլէսի պուլունմաեանլարա քէֆիլը մալի իլէ ագչէ իգըրազ օլընըր: ֆագաթ քէֆիլիլէն էմվալը սահապի օլմալը վէ իգըրազ օլընագագ ագչէն թէէտիյեէէ միւգթէտիր պուլունմալը վէ քէֆիլ միւթէտտիտ իսէ ահվալը միւթէէմէալէրիլէն եիլէ պուլ շէրաթիլէ մուվաֆըզ օլմալը շարթ տըր: Միւսթագըրիլէրն իսթիգըրազ իտէնէքլէրի մէպալիլի հագըգաթէն զըրաաթէա օլան իհթիեաճլարընա սարֆ իլլէէէնէքլէրիլի գարիլէլէրիլ իիթիեաթ Մէճիլի վէ եա Զըրաաթ Օտաթը թարաֆընտան վիլիլիլէ պիւր շահատէթնամէ իլէ պէեան վէ իսպաթ իլլէմէլէրի լազըմ տըր:

27. Միւսթագըրիլիլ թէրհիլ իտէնէկի էմվալը զայրը մէնգուլէ սիկուրթա իթտիրիլէնէք գըսմտան օլտըրը հալտէ սիկուրթա իթտիրիլմէմիլ իսէ, իգըրազ օլընագագ ագչէ էմվալը զայրը մէնգուլէ գըլմէթիլիլ նըսթընը թէէմալուզ իթմէնէէէք տիր:

28. Պիւր չիւպէնիլ սէրմաեէսի 15 պիլ լիւրաեթ միւթէէմալուզ իսէ օգագանըն էհալիսիլտէն պիւր շախսա իգըրազ օլընագագ ագչէն մըգտարը նիհանէթ 15 պիլ զուրուշը, վէ սէրմաեէ 10,000 տէն 15,000 լիւրաեա գատար իսէ, պիւր շախսա իգըրազ օլընագագ ագչէն մըգտարը 10,000 զուրուշը, վէ սէրմաեէ 19,000 լիւրաեա աշարը իսէ պիւր շախսա իգըրազ օլընագագ ագչէն մըգտարը 5,000 զուրուշը թէէմալուզ իտէմէլ:

29. Պանգանըն իգըրազ իլլէմիլ օլտըրը մէպլազ իլլէն սէնէվի 100 տէ 6 ֆաիզ ալընըր վէ պիւր տէֆա օլարագ:

իտարէ մասրաֆը նամըլա 100 տէ 1 ըհսմ տէ ախզ օլընըր:

30. Պանգա թարաֆընտան իտիլէնէք իգըրազ ֆաիզլէրի իլէ մէպալիլը միւսթագըրէգէնէ մահսուպէն վուզու պուլագագ թէէտիլէաթ 6 պայտան 6 աեա վէ եա սէնէտէն սէնէնէ իթա օլընագագ տըր: անագագ ահապը տուեուլ մուայիլէն օլան միւտտէթիլն ինզըզալընտան էվվէլ տէյնիլի ֆաիզիլլէ պէրապէր հէրնէ գէման իսթէր իսէ Պանգաեա թէէտիլլէն իտէպիլիլ:

(Տէւ-Վ)

ԱԶԳԱՎՆԱՍ ԴԱՍԱԳԻՐԲ ՄԸ

Միւնչեա գըրապան հրապարակին վրայ, պատմական կարեւոր ինզիլ մը կը յուզուի, Պապական վերջին ծիծաղելի կոնգրակին առթիւ, իգէպ կը համարենք ազգային վարչութեան եւ կրօնական ժողովոյ ուղղութիւնը հրաւիրել Ազգ. Պատմութեան դասագրքի մը վրայ, որոյ հեղինակն՝ Յարգոյ Մ. Գարագաշեան, չգիտենք ի՞նչ մասնաւոր նպատակաւ՝ Պապական կոնգրակին հետ կը քարոզէ թէ «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հոռմ գնացած եւ Սեղբեստրոս Պապին հետ սիրոյ եւ միաբանութեան դաշինք հաստատած (տես երես 310):

Չենք զարմանար յիշեալ հեղինակին այս գրածին վրայ, քանի որ տալիս չեն մուգում իւր «Բնաական Պատմութիւն» եւ անոր սրբառած ընդհանուր գալթակցութիւնն, ինչպէս նաեւ այն աշխարհագրութեան դասագրքը՝ որոյ մէջ ամբողջ բնագաւառ մը հրաշիւք իմն անհետացած եւ տեղն ուրիշ մը ստեղծած էր: Այլ կը զարմանանք թէ, ի՞նչպէս մուրքած է մեր Ազգ. վարժարանաց մէջ եւ ի՞նչպէս ազգային ձեռնհաս իշխանութեան ուղղութիւնէն վրիպած է այս կարեւոր կէտն:

Մեր ազգը կոյր վատահոլութիւն մը ունեցած է, ցարդ Գարագաշեան էֆէնտիլի գործոց վրայ, զորս ընդունած է «վարպետն ասաց» ի գըրութեամբ, առանց քննելու թէ ի՞նչ է անոնց ոգին, սկզբունքն ու թագուն գիտութիւնը, թէ հեղինակն ո՞ր Աստուծոյ կը ծառայէ, եթէ խնդիրը վէպերու վրայ լինէր, որո՞ւ փոյթ թէ վիպասանն ի՞նչ ներքին նպատակներու կը ծառայէ, բայց քանի որ մեր մատաղ սերնդին ձեռքը տրուելիք դասագրքոց վրայ է, արժան եւ իրաւ է փնտռել հեղինակին ոգին որ կըրնայ ազգամիտ գիտութիւնը տողորուած լինիլ (1):

Զարմանալի չէ՞, միթէ տեսնել մարդ մը որ Հայոց ազգին պատմութիւնը հիմնայատակ քանդելու գիտական փառասիրութիւնն ունեցած է, մարդ մը, կըսենք, որ Հայոց նահապետին էութիւնն հրապարակաւ ուրացած է, ելնէ մեզ ծախէ Հայկայ եւ անոր յայրորդաց պատմութիւնն, այսինքն «այրածը պաշտէ եւ պաշտածը այրէ»:

Կը յուսանք թէ ազգային ձեռնհաս իշխանութիւնը, մեր այս հակիրճ գիտողութիւններն ի նկատի առնելով անմիջապէս ազգային վարժարաններու կը ծառայէ:

(1) Ուղղութեան արժանի է նաեւ իւր Ս. Պատմութեան դասագրքին, որոնց մէջ չենք, չենք բաւերով տարակուսի ներքեւ թողուած են կարեւոր գէպեր, եւ թերեւս այս պատճառաւ է որ կրօնական ժողովն արտաքսել տուաւ զայն Պօլոյ ազգային վարժարաններէն սակայն ցու է տեսնել որ գաւառացիք դեռ կը խաբարին, առ ի չոյրէ պաշտօնական գեկուցման:

Ինչ կ'արտաքսուին այդ ֆասաբեր դասագրքին որոյ պապական հակումներն յայտ յանդիման կ'երեւին առնալա քննողին:

ԳՐԻԳՈՐ ՊՕՂՍՅԱՆ

1888 Օգոստ. 24 Կէտիկ-Փաշա

ՃԳՆԱԽՈՐ

Եախօտ

ԻՆԼ ԻԻԼ ՎԱՀՏԵԹ

Մ Ի Ի Թ Ե Ի Ճ Ի Մ Ի

ԿէլիՊՕՂՈՒՆ Տ. ԽՈՐԷՆ ՔԱՀԱՆԱՅ

Կ. ՊԱՐԹԵԻՆԱՆ

Մէղքիւր ըիսպլէնէթ թիւքէնէ վտան իւզըէ օլուպ, 92 սահիֆէտէն իպարէթ օլտուղու, վէ Արամեան տպարանտա կիւզէնէ թաղ իտիլիլ պուլունտուղու հալտէ, քեալըտ գաբագլըսը 2 զուրուշ, վէ գալըն գալըլը տախի 2 1/2 զուրուշա սաթըլմագ տա տըր:

Մէղքիւր ըիսպլէնէթ հէմ թէլէգըրիւզ վէ հէմ իսթիֆատէ իտիլէնէք պիւր էսէրի պէրիլիւզիտէ օլտուղունտան, հէր քէսին օգուլմալընը արգու վէ նասիհաթ իտէրիլ:

ՄՕՆԹԷ-ԲԻՐ ՍԹՕՅԻ ՈՒՂԻՆ

ՄԻՐԵՏԷՂ

ՆԱԼԷՐ

Պ. ԱՏՐՈՒՆԻ

Յ. ԲԻՐՍԱՓՈՐԵԱՆ

Մէղքիւր միւթալէաեա շայան բոմանըն ազ պիւր միւտտէթ զարֆընտա իւշիւնէն ճիւլիլիլ տախի զուհուրա կէլմէսի մէթէն շաան տըր: վէ հէր ճիւլիլ 320 սահիֆէտէն իպարէթ օլուպ 10ար զուրուշա քեաֆֆէի քիթապըլարտա սաթըլմագ տա տըր: սուճու Պօղոս վէ Յակոբ աղալարըն եանընտա վէ Սէֆէթի խա. նըն գարըլընտա թիւթիւնէն Գէորգ աղանըն տիւքեանընտա վէ Գուլէ-գաբուսընտա թիւնէլին գարըլընտա Նալպանտեան նամ քիթապըն տիւքեանընտա տախի պուլունտուր: Ղազէթա սաթըլըլարընտա, պէհէր նիւսիլէսի 18 սահիֆէտէն իպարէթ օլարագ, 20 շէր փարա սաթըլըր:

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1889

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲԻՐՍՈՍԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՆ

Ս. ՓՐԱԶԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Դին 40 փարա

Տպագրութիւն

Գ. ՊԱՂՍԱՆԱՆ (ԱՐԱՄԵԱՆ)

Կը գտնուի Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը, Կ. Պօլիս, Մեծ-Նոր-Խան միջնայարկ, թիւ 48, 49, 50, եւ բոլոր Հայ գըրափաճառաց քով:

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակներն վաւերական չեն:

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՆ ՀԱՅՈՑ

Ի պէտս

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԱՅ

Աշխատասիրեալ

Ի Բ. Մ. ՊՕՂԱՅԵԱՆԷ

Դին 100 փարա

Պարզ ընթերցարանէ մ'աւելի ածան

Ազգային Պատմութեան սոյն նոր դասագրքին թէ եւ անուամբ համառօտ:

այլ իւր մէջ կը բովանդակէ մեր ազգին պատմութեան հին եւ ժամանակակից բոլոր դէպքերն, իրենց պատճառներով ու հետեւանքներով թացնտրուած, այնպէս որ իւր նոր դասակարգութեամբ, ժամանակագրութեամբ, դիւրահասկանալի ու մաքուր լեզուաւ, եւ որ աւելին է, ց'արդ նմանը Հրեանուպո զնոյ ածանութեամբ յարմարագոյն դասագրքին է մեր նախակիրթարանաց համար:

Հրապարակիչն սոյն աշխատութիւնը նուիրած է բարեխաւսակ Կիւլլէնիկ Մ. Սեթրօլէէ ֆէնտիլի անմոռանելի անուան, փափաքելով պատուել մեծանուն ազգասէրն յիշատակը:

Կեդրոնատիղին է հեղինակին գրատունը, Զագագըլար թիւ 36:

ԻՍԱՆ

Անիլլէրի օն եէտի սէնէտէն պէրու թըրնիւլա, Կէլիպօլու, վէ Գայաէրիլէ, պէ տէօրթ սէնէտէն պէրու տախի Գիւրասօն մահէթէլ թիւարէթ ըրեալթիլտէ պուլունտուլ օլտուղում հալտէ, մուախարէն իսէմահէթէլի մէզպուրըն լաղվ օլունտուղունա պիւրանէ, տալմ վէքեալթիլլէ իլլիլիլ իտէնէք օլտուղունտան, կէրէք Տէրապտէթիլտէն վէ տէ կէրէք թաշարալարտան հէր նէվ տալմ գըմնրտա ածիլլէրիլլէ կէօրիւլէք իսթէնէն գէվաթը քիւրամըն իսթամպօլտա Պիւլիւք Եէնի-Խան թարագըլար Գափուսու իթթիսալիլտէ միւնէտտէտէն ինչա օլունտուլ օլան Սաաթըլ խանընտա 5 իւլմէթըլու եաղըրանէմի թէշիլիլ րաղպէթ պուլու եւրմալարընը ըհճա, վէ տէրիւհտէ իտէնէք պուլունտուղում տալալարտան տօլանը քէնտիլլէրիլլէ Էգ հէր ճիւլիլ մէմուլն իթմէկէ շալըշաճաղըմը վատ իտէրիլ:

ՏԱՎՈՒՏ ԱՍՏՈՒՐԵԱՆ

Տալուտ էֆէնտի, ֆիլվազը չիմտիլէ գատար քէնտի վաղիֆէսիլի շայեանը թահսին սուրէթտէ թըրա վէ իֆա իլլէտիլլէն պաղա, հիւմիւ ախլազ ու նիւ վաղիլիլլէ հէրքէսին հիւսնիւ թէվէճիւհիւսիւ գաղանմըլ օլտուղունտան, հիլ չիւրհէ ճայիլ տէկիլ տիր քի, պու եէնի թէլէպալիլսիլլէրիլտէ տախի, միւրաճաաթ իտէն գաթլարըն պատիլ մէմուլիլլէթլէրի օլաճագ տըր:

Ի Լ Ի Ն

ՏՕԲԹ. Ս. ՌԱՅԱՅԷԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ
Պէլօլուտա, Շիլիլ սօզպընտա Ն. 14:

Տօթ. Ս. Ռաֆայէլեան էֆ, ապրիլի պիլիլի կիւսիլտէն իթթալարէն հէր սապան, սաաթ 5 տէն 6 եա գետար, իւլ թանպօտա, Բեօրիւ պալընտա Բիւլիլլէ, եան պիւրատէրիլլէն էճալաւէսիլտէ պուլունտուր:

Բաղար իթթիլ վէ ճիւմա կիւսիլլէրի, Պէլիլլէպիլիլտէ, Եարգըլլէն էճալաւէսիլտէ, սաաթ 7 տէն 10 ա գատար պուլունտուլ, վէ եալընը ճիւմա կիւսիլլէրի իսթիլլէպիլտէն մէճաթըն գագոլ իտէր:

Սալը. վէ թիւլլէպիլլէ, վէ ճիւմա իրթէի կիւսիլլէրի, սաաթ 7 տէն 10 ա գատար, քէնտի իսթիլլէպիլլէտա պուլունտուլ, եալընը քէնլլէպիլլէ կիւսիլլէրի մէճաւէն պագար:

Զարչէպիլլէ կիւսիլլէրի, Սամաթիտա, Թրամվիլ օլունտա, էրմէնի Գաթօլլէ քիլիլիլ գարըլընտա վագը 357 իլլիլլէրու խանէտէ, սաաթ 7 տէն 10 ա գատար, մէճաւէն խաթա թէտալի իտէր:

ԱՅԵԼ. - Գատըն վէ էրքէթիլլէրի գուհուր իտէն խարար վէ իսթիլլէ օլունտա թալըլարը, մէսլա, ֆրէնիլլէր գըլըրը, Էհմէթ օրիլլէ, վէ զայրիլլէլլէ իսթիլլէ պիւր մարթթիլտէ թէտալի օլունտուր: